

Erdő Péter

A nagy misztérium. A család evangéliuma. Az emberség iskolája
korunk számára

Előadás a Szent István Bazilikában 2016. november 5-én,
Andrea Bocelli koncertjének végén

Dicsértessék a Jézus Krisztus!

Hálás köszönetet mondok Andrea Bocelli művész úrnak és társainak a gyönyörű koncertért. Elismerésemet fejezem ki az Apostoli Szentszéknek, különösen a Világiak, a Család és az Élet Dikasztériumának, amelyet Ferenc pápa újonnan hozott létre.

A család közösség és nagy titok. Örömhír a teremtő Isten jóságáról és iskola, ahol megtanulhatjuk az igazi emberséget. A családról az Egyház ősidők óta a Tízparancsolat kifejtése keretében a negyedik parancs kapcsán beszél: „Atyádat és anyádat tiszteljed, hogy sokáig élj azon a földön, melyet az Úr, atyáid Istene ad neked” – ezt olvassuk a Kivonulás Könyvében¹. Elgondolkodtató, hogy a szülők tiszteletének parancsa mellett, mintegy szankcióként, az élet áll. A nép élete a földön. A parancs megtartása a béke és a jólét földi gyümölcseit is megtermi. Meg nem tartása viszont szörnyű kárt okoz egyénnek és közösségnek egyaránt².

¹ Kiv 20,12.

² *A Katolikus Egyház Katekizmusa* 2200. pont.

A család fogalmát, ma sokan kerülik. Úgy vélik, hogy korszerűtlen, hogy csupán a társadalom által megalkotott régi intézményt jelölt, amelyet kényünk-kedvünk szerint, mondjuk többségi alapon vagy ideológiák mentén újragondolhatunk, másként határozhatunk meg, sőt talán el is felejthetünk. Ám ha ezt elfelejtjük, akkor az életünket felejthetjük el. Mert a család nem emberi alkotás, hanem a teremtő Isten tervének a része. Az ember mivoltával függ össze.

Bár manapság a genetikától a nevelésig sok területen felmerül az új ember kovácsolásának kísértése, a valóság komoly válaszokat ad az ember próbálkozásaira.

Mi tehát a család a Teremtő terve szerint? Egy férfi és egy nő, akik házasságban egyesülnek, családot alkotnak, gyermekeikkel együtt. Ez az intézmény független a közhatalom minden fajta elismerésétől, sőt azelőtt létezik³. A család intézményét Isten alkotta, és ő határozta meg alaptörvényeit. Ez tehát nem a pápa vagy az Egyház, de nem is a világi közvélemény vagy a hatalmak tetszésétől függ⁴. A házasság és a család a házastársak javára, gyermekek világrahozatalára és nevelésére van rendelve⁵. Ez azt jelenti, hogy nem mi, nem a házastársak döntenek el, hogy mi legyen a tartalma a családnak, vagy mi legyen a házasságnak a tárgya, ahogyan egyesek mondani szokták, hanem mindez előre meg van határozva. Természetes rendeltetése van a családnak, mint ahogyan magának a

³ A Katolikus Egyház Katekizmusa 2202. pont.

⁴ A Katolikus Egyház Katekizmusának Komentárja 456. pont.

⁵ A Katolikus Egyház Katekizmusa 2201. pont.

házasságnak is. Tehát a házasság és a család közös célokra irányulnak. Ezt a célt pedig Isten határozta meg.

Már Szent Ágoston azt írja, hogy „a házasság java hármas: a hűség, a gyermek és a szentség. A hűségen azt értjük – mondja Szent Ágoston – hogy a házasság kötelékén kívül más nővel vagy férfival ne éljenek. A gyermekek java azt jelenti, hogy szeretettel fogadják el a gyermeket, jóindulattal táplálják, és vallásosan (gondosan) neveljék őket. A szentség pedig azt jelenti, hogy a házasok ne váljanak el. És akit házastársa elbocsátott, az még az utód kedvéért se kössön házasságot mással”⁶.

Világosan kitűnik ebből, hogy a szentség java nem azt jelenti, hogy csak a keresztények házassága felbonthatatlan. Kétségtelen, hogy a keresztények házassága különleges jel a világ előtt. Már Szent Pál kijelenti az Efezusi levélben, hogy „nagy titok ez; én Krisztusra és az Egyházra vonatkoztatom”⁷. Majd hozzáfűzi: egymás iránt olyan szeretettel kell lenniük a házasfeleknek, mint ahogyan Krisztus szereti Egyházát. Nem azért szentség a keresztények házassága, mert ők ezt külön akarják. Ha mind a ketten magukon hordozzák a keresztség eltörölhetetlen jelét, és igazi házasságot akarnak kötni, olyat amilyenről az imént beszéltünk, akkor házassági szövetségük Krisztus és az Egyház szeretetének és szövetségének kegyelmi erőt közvetítő szentsége lesz. Egyébként a *szövetség* szót a házasságra már a II. Vatikáni Zsinat is szívesen használta. Mert szövetség áll fenn Isten és

⁶ AUGUST., *De Genesi ad litteram*, Lib. 9, c. 7, nr. 12: PL 34, 397.

⁷ Ef 5,32.

a választott nép között. Új szövetséget kötött Isten az emberiséggel és különösen az Egyházzal, Krisztus áldozatával. Jézus mondja az utolsó vacsorán, amikor kezébe veszi a kelyhet: „ez az én vérem, az új szövetségé”⁸.

Amikor Jézus a házasság felbonthatatlanságát hirdette, tanítványai megjegyezték: „Ha így áll a dolog férj és feleség között, akkor nem érdemes megházasodni”⁹. Jézus pedig azt válaszolta: „Aki fel tudja fogni, fogja fel!”¹⁰ Isten kegyelme tesz képessé minket ennek a Teremtőtől eredő szövetségnek, ennek a magas eszménynek a megvalósítására.

A házasság maga szentség, kegyelmi erőforrás, nem csak megkötésének pillanatában, hanem fennállásának egész ideje alatt. Ez azt jelenti, hogy a család is, amely a házasságra épül, a kegyelem működésének sajátos színtere. De Jézus minden házasságot felbonthatatlannak tanít. Nemcsak a tanítványok körében kötött házasságokat. Azt mondja, a Teremtő szándékára hivatkozva, hogy: „Kezdetben férfinak és nőnek teremtette” az embert. „Ezért a férfi elhagyja atyját és anyját, és feleségéhez ragaszkodik, és ketten egy test lesznek”. Majd hozzáfűzi: „Amit Isten egybekötött, ember szét ne válassza!”¹¹ Márpedig tudjuk, hogy ez a felszólító mód, ha egyszer Isten mondja, nem tűr ellenmondást. A Teremtés Könyvének elbeszélése szerint az Úr azt mondta: legyen világosság, és „lőn”

⁸ Mt 26,28; vö. Mk 14,22-25; Lk 22,19-20; 1Kor 11,25.

⁹ Mt 19,10.

¹⁰ Mt 19,12.

¹¹ Mt 19,4-6.

világosság¹². Tehát ha azt mondja: „ember szét ne válassza”, akkor emberi erő nem is képes azt szétválasztani. Ma is megrendülten halljuk Krisztus szavait a házasságról, akárcsak annak idején az apostolok. Éppen ezért el kell gondolkoznunk azon, hogy mit is kíván tőlünk a házasság. Mi következik ebből a Teremtő akarata szerinti valóságból, mit is jelent a házasságra épülő család?

Személyek közösségét jelenti! Korunk a házasság és a család valóságával szemben nehézségeket hoz fel, nehezen birkózik meg velük. Miért is? Azért, mert olyan ellenvetésekkel él, mint az apostolok. Sokan úgy érzik például, hogy nem érdemes megházasodni. Néhány évvel ezelőtt, azt hiszem, arra még nem is gondoltak sokan, hogy a polgári házasságok száma is csökkenni fog, nemcsak az egyházi házasságoké. Tehát nagyon sokan egyszerűen nem merik azt a kööttséget, azt az elköteleződést vállalni, ami egy házasságkötéssel jár. Ez az utóbbi harminc év fejleménye. Ennek – egyrészt – vannak társadalmi okai. Ezeket ma egyes országokban, így hazánkban is próbálják orvosolni: különböző támogatásokkal igyekeznek segíteni a fiatal házasokat és a családokat. De van *lélektani oka* is. Ez pedig *egy téves emberkép. Az a szabadság-fogalom, amely a szabadságot minden kööttségtől való mentességnek fogja fel. Az objektív igazság, a tárgyi valóság pusztá létezése, önmagunk teremtett valósága is úgy tűnik fel, mint a szabadság akadálya, gátja, korlátozása. Ez a kísértés az, amit a mai ember újra meg újra megtapasztal. Csak persze, aki azt hiszi, hogy a boldogság a pillanatnyi érzésben van, az nem jut el az*

¹² Vö. Ter 1,3.

igazi boldogságra. Miért? Mert az ő számára nincs múlt, nincs jövő, nincsenek kapcsolatok, tehát nincs mihez viszonyítania a cselekedeteit, így nincs értelme és nincs értéke a jelen pillanatnak sem. Márpedig az ember lelkében, belül azért vágy él arra, hogy a pillanatunk valami több legyen, mint önmaga. Tehát az igazi örömet, az igazi boldogságot az Istennel való kapcsolat szerzi meg a számunkra. Márpedig a házasságban és a családban az ember joggal keresi a boldogságot. Sokan azért nem találják meg ezt az életükben, mert féltik a rosszul értelmezett szabadságukat. Pedig a boldogságot éppen nem a mindenkitől független szabadság, hanem az örökkévalóságra nyíló teljes és önmagát megosztó szeretetkapcsolat adja. Ez a házasfelek igazi java!

A család feladata és nagy lehetősége a személyes szeretetközösség. A személyes szeretet közössége a legnagyobb barátság¹³. Ez a boldogság forrása. Ez az, amit a családban megtanulhatunk. Ez az, amire szüksége van a társadalomnak és az egész emberiségnek.

Ragyogjon fel családjainkban, világítson a mi szeretetünkben is Isten irgalmassága és ajándékozó jósága! Tegye a család boldogabbá, emberibbé és istenibbé a világot!

¹³ FERENC PÁPA, Adhort. ap. postsyn. *Amoris laetitia*, nr. 123.